

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.06.2000, sp. zn. 21 Cdo 2458/99, ECLI:CZ:NS:2000:21.CDO.2458.99.1

Číslo: 3/2001

Právní věta:

Jestliže se okresní správa sociálního zabezpečení domáhá soudního výkonu platebního výměru, který sama vydala, má způsobilost být účastníkem řízení (§ 19, věta za středníkem, o.s.ř.) a je tedy i oprávněna podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.06.2000

Spisová značka: 21 Cdo 2458/99

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na návrh oprávněné O k r e s n í s o u d v Sokolově usnesením ze dne 10. 11. 1998 nařídil podle vykonatelného platebního výměru, vydaného "OSSZ S. dne 10. 11. 1997", k uspokojení pohledávky oprávněné v částce 125 432 Kč, výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí povinného.

K odvolání povinného K r a j s k ý s o u d v Plzni usnesením ze dne 17. 6. 1999 usnesení soudu prvního stupně zrušil a řízení zastavil; zároveň rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že "OSSZ v S." je orgánem, který nemá způsobilost být účastníkem řízení ve smyslu § 19 o.s.ř. Vycházel přitom z toho, že "OSSZ" je oprávněna vydat platební výměr týkající se pojistného a také je oprávněna ve správním řízení takové rozhodnutí, je-li vykonatelné, vykonat. Jde-li však o občanskoprávní řízení, tedy řízení před soudem, může v něm vystupovat pouze ten, kdo má způsobilost být nositelem práv a povinností, či ten, komu ji zákon přiznává. Tuto způsobilost zákon č. 582/1991 Sb. v § 5 odst. 2 přiznává pouze "ČSSZ", o níž uvádí, že je právnickou osobou. Obdobné postavení však nemají okresní správy sociálního zabezpečení, neboť jim zákon postavení právnických osob, tj. samostatných subjektů nadaných způsobilostí mít práva a povinnosti, nepřiznává.

V dovolání proti usnesení odvolacího soudu oprávněná namítá, že odvolací soud pochybil, když se

zaměřil pouze na skutečnost, že "OSSZ" není právnickou osobou, a nezkoumal, zda způsobilost být nositelem práv a povinností v řízení před soudem jí není přiznána zákonem. Dovolatelka je přesvědčena, že okresní správa sociálního zabezpečení je ve smyslu ustanovení § 104 odst. 2 a § 108 zákona č. 582/1991 Sb. vymáhajícím správním orgánem a podle ustanovení § 72 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb. je oprávněna podat návrh na soudní výkon rozhodnutí a být proto i účastníkem tohoto řízení. Navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal věc bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

V posuzovaném případě se výkonu platebního výměru ze dne 10. 11. 1997, vydaného OSSZ v S., domáhá OSSZ S., ul. N. Se závěrem odvolacího soudu, že "OSSZ v S." je orgánem, který nemá způsobilost ve smyslu § 19 o.s.ř. být účastníkem řízení, dovolací soud nesouhlasí.

Podle ustanovení § 19 o.s.ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.

Podle ustanovení § 104c odst. 1, věty první, zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném do 30. 11. 1999 – před účinností zákona č. 225/1999 Sb. o pojistném, zálohách na pojistné, penále a o přírážce k pojistnému na sociální zabezpečení (dále též jen "zákon"), rozhoduje okresní správa sociálního zabezpečení formou platebního výměru, s výjimkou rozhodování o placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, vrácení přeplatku na pojistném, přeplatku na zálohách na pojistné a o snížení záloh na pojistné.

Podle ustanovení § 104h odst. 1 zákona vykonatelná rozhodnutí ve věcech pojistného a vykonatelné výkazy nedoplateků jsou titulem pro soudní nebo správní výkon rozhodnutí. Vykonatelné platební výměry a vykonatelné výkazy nedoplateků jsou také dokladem k vydání příkazu k vybrání.

Správní výkon rozhodnutí ve věcech pojistného provádí ten orgán, který rozhodnutí vydal v prvním stupni řízení; to platí obdobně pro výkazy nedoplateků (§ 104h odst. 2 zákona).

Podle ustanovení § 108 zákona pokud tento zákon nestanoví jinak, platí pro řízení ve věcech nemocenského pojištění a důchodového pojištění a pro řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti obecné předpisy o správním řízení. Ustanovení předchozí věty platí obdobně i pro řízení o pokutách ukládaných podle § 121 odst. 2, § 122 odst. 2 a § 122a odst. 2.

Z citovaných ustanovení zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, vyplývá, že okresní správa sociálního zabezpečení je ze zákona oprávněna (§ 104c odst. 1 zákona) rozhodovat formou platebního výměru mimo jiné o pojistném na sociální zabezpečení a o penále. Tyto platební výměry jsou zároveň titulem pro soudní nebo správní výkon rozhodnutí (§ 104h odst. 1 zákona). Zatímco zákon ve vztahu ke správnímu výkonu rozhodnutí stanoví, že jej provádí ten orgán, který rozhodnutí vydal v prvním stupni řízení (§ 104h odst. 2 zákona), ve vztahu k soudnímu výkonu rozhodnutí speciální ustanovení o tom, který orgán je provádí, zákon nemá. Z ustanovení § 108 zákona však vyplývá, že v těch případech, pokud zákon neobsahuje speciální úpravu, platí pro řízení ve věcech nemocenského pojištění a důchodového pojištění obecné předpisy o správním řízení.

Podle ustanovení § 72 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), výkon rozhodnutí se provádí na návrh účastníka řízení nebo z podnětu správního orgánu, který v prvním stupni vydal rozhodnutí, schválil smír nebo vyhotovil výkaz nedoplatků (vymáhající správní orgán). Pokud tento orgán není sám k výkonu rozhodnutí oprávněn, postoupí věc orgánu příslušnému podle § 73. Účastník řízení nebo vymáhající správní orgán mohou podat návrh na soudní výkon rozhodnutí (§ 72 odst. 2 správního řádu).

Jak vyplývá z citovaného ustanovení § 72 správního řádu, tento předpis rozlišuje na jedné straně "vymáhající správní orgán", jímž je orgán, který (kromě dalších případů uvedených v § 72 odst. 1 správního řádu) v prvním stupni vydal rozhodnutí, které má být vykonáno, a k jehož podnětu (vedle návrhu oprávněného účastníka řízení) může být výkon rozhodnutí proveden, a na straně druhé "správní orgán příslušný k provedení výkonu rozhodnutí" (§ 73 správního řádu), tj. orgán exekuční. Podle okolností přitom může jít o týž správní orgán nebo o orgány různé. Jde-li o orgán, který platební výměr podle ustanovení § 104c odst. 1 zákona vydal, z ustanovení § 104h odst. 2 zákona vyplývá, že jde o případ první, že tedy vymáhající správní orgán – nebude-li podán návrh na soudní výkon rozhodnutí – je zároveň orgánem exekučním. Jestliže naopak půjde o exekuci soudní, dostává se speciální aktivní legitimace vymáhajícímu správnímu orgánu, tedy orgánu, který v prvním stupni vydal rozhodnutí, jež má být vykonáno, právě ustanovením § 72 odst. 2 správního řádu. Může-li totiž podle tohoto ustanovení návrh na soudní výkon rozhodnutí podat vymáhající správní orgán, pak nutně musí mít způsobilost být účastníkem řízení. Protože okresní správa sociálního zabezpečení – narozdíl od České správy sociálního zabezpečení (§ 5 odst. 2 zákona) – zákonem za právnickou osobu označena není, jde o případ upravený ustanovením § 19, věty za středníkem, o.s.ř. Lze tedy uzavřít, že využije-li vymáhající správní orgán – zde okresní správa sociálního zabezpečení – svého oprávnění daného mu ustanovením § 72 odst. 2 správního řádu a podá-li návrh na soudní výkon rozhodnutí, má způsobilost být účastníkem řízení podle ustanovení § 19, věty za středníkem, o.s.ř.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že jestliže se okresní správa sociálního zabezpečení domáhá soudního výkonu platebního výměru, který sama vydala, má způsobilost být účastníkem řízení (§ 19, věta za středníkem, o.s.ř.) a tedy i oprávnění podat návrh na soudní výkon tohoto rozhodnutí.

Jestliže odvolací soud svůj závěr o nedostatku způsobilosti oprávněné být účastníkem řízení dovedl pouze ze skutečnosti, že ustanovení § 5 zákona označuje za právnickou osobu toliko Českou správu sociálního zabezpečení (a jestliže tak opominul druhou část ustanovení § 19 o.s.ř.), je jeho právní posouzení věci, ve smyslu ustanovení § 243b odst. 1, věty za středníkem, o.s.ř., nesprávné. Nejvyšší soud proto usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o.s.ř.).